

Ծ ա խ ք

	Բ.	Կ.	Բ.	Կ.
Շիջած են տոկոսաբեր թղթեր . . .	100	—	—	—
Դրամագլխի համար $^{\circ}/_{100}$ արեր թղթեր գնելու վերայ ծախսուած է	—	—	3840	45
Լրագիրների մէջ դրամագլխի մասին 1891 թուականի հաշիւը տպագրելու համար 24 Բ. 48 Կ. և հեռագիրների համար Արքունական Դրամա- տան Տփ/իսի Պաշտօնատան ուղղուած	—	—	26	73
	100	—	3867	18

Առ 1-ն Յունուարի 1893 ամի առձեռն պատրաստ կայ

Տոկոսաբեր թղթերով	53,900	—	—	—
Առձեռն գրամով	—	—	209	19

Ըստ 1-ին 800 Բ. տոկոսաբեր թղթեր, որոնց համար Արքունական Դրամական Մոսկուայի Դրասենեակը վճարել է հաշուետուութեան տարուայ Դեկտեմբերին 776 Բ., մտած են 1893 ամի մուտքի մէջ: 2 Սկզբնական գումարը $6^{1}/_{100}$ րուբլու արժողութեամբ պահուած է Արքունական Դրամատան Տփ/իսի բաժանմունքում, իսկ մնացեալ գումարները Մոսկուայի Նահանգական Գանձարանում: Արքեպիսկոպոս Ջալալեանցի դրամագլուխը 1883 թուից յետոյ պիտի շահեցնուի 125 տարուան ընթացքում մինչև 12 միլիոն րուբլու չափ գումարի հասնելը, իսկ այնուհետև կը յատկանայ ուսումնարանների կառուցման գործին և թոշակներ սահմանելու ջոհարերոյին:

ԹԻՖԼԻՋԻ «ՄԵՏԵԽ» ԲԱՆՏԻ Ս. «ՎԱՐԴԱՆ» ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

ԵՒ ՆՈՐԱ ՕԾՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ:

Կովկասի և Անդր Կովկասի քաղաքների մէջ դտնուած բանտերը գուրկ են հայ բանտարկելոց համար ազօթատուն անգամ ունենալուց, միայն Թիֆլիզն է, որ 40 տարուց ի վեր «Թիֆլիզի Նահանգի կենդրոնական» կոչուած բանտումն մի փոքրիկ, թէև անշուք, եկեղեցի է պահում և ահա այժմ մի լաւ եկեղեցի ևս ունեցաւ Մետեխ անուանուած բանտումն: Մետեխն առհասարակ մեր հայերիս համար պատմական մի ուշագրաւ տեղի է դարձած, որովհետև այնտեղ է Նահատակուել մեր ս. Վարդանի

Շուշանիկ դուստրն, այնտեղ է ամփոփուած և՛ նորա մարմինը, այնտեղ է կառուցած Վրաց ձեռամբ մի ահագին սրբատաշ եկեղեցի, Շուշանիկի գերեզման տեսնողն յակամայից մտօք սլանում է դէպի այն դարն, երբ սա և իւր հայր Վարդանն գործել են. դստեր հաւատոյ գերբնական ոյժը ի նկատի առնելով, մարդ հրճուանօք յիշում է հօր և մօր գովելի կրօնական ջերմեռանդութիւնը, տոգորուած ազգային բարձր գաղափարներով, Մարդ համբուրելով ս. Շուշանիկի գերեզմանը, յակամայից և՛ ցանկանում է հօր անմոռանալի յիշատակը տեսնել. բայց ի՞նչպէս. ո՞ւր է թաղուած հայրն. ո՞ւր են հանգստանում մեր կրօնի և ազգութեան Վեհ պաշտպանի ս. ոսկերքն. մեզ անյայտ է միայն այդ ցանկութեանը մասամբ կարելի էր գոհացումն տալ, եթէ դրօշմուէր մեր նորակառոյց եկեղեցւոյ անունն յանուն ս. Վարդանայ զօրավարի, Այդպէս և՛ եղաւ. գեղեցիկ զուգատիպութիւն թէ՛ կրօնական և թէ՛ ազգային հայեցակէտից նա. յելով:

Մետեխի բանտում հայ բանտարկելոց համար առանձին եկեղեցի ունենալը սկզբունքով որոշուեցաւ 1889 թ., երբ յիշեալ բանտի արեւելեան ընդարձակ մասը հիմքից նորոգւում էր, Բանտային յանձնաժողովը (Тюремный Комитетъ) մասնակցութեամբ Թիֆլիզի նախկին Առաջնորդ Գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրակեանի՝ որոշեց մի յարմարաւոր տեղ եկեղեցի կառուցանել, որի գլուխ բերելը և նուիրատուութիւններ ժողովելը յանձնուեց Թիֆլիզի տոհմական պատուաւոր քաղաքացի պ. Նիկողայոս Սպրիդոնեան Փրիդոնեանցին, աջակցութեամբ երկու բանտերի հայ բանտարկելոց համար յատկապէս ձեռնադրուած Գրիգորիս քահանայ Մատինեանի, որի արիւնքն աշխատութիւնն Վայսերական պարգևաբաշխութեան է արժանացել և հայ հասարակութեան յարգանքը վաստակել: Անցեալ տարուայ Մարտի 10-ից սկսելով Վառավարութիւնից ստացած ժապաւինեալ մատենով՝ հայ հասարակութիւնից կամաւոր նուէրները ժողովել, դոքա կարողացան, բանտային յանձնաժողովի աշաւուրջ հոկոյութեամբ, յընթացս մի տարուայ եկեղեցւոյ ներսի բարեզարդութիւնները բոլորովին աւարտել, եկեղեցին պատրաստ լինելով, ներկայ տարւոյս Փետրուարի 14-ին, Տեառնընդառաջի տօնին տեղի ունեցաւ նորա օծումն, որի համար յատկապէս ս. Էջմիածնի ս. Սիւնհոգոսի հրամանագրութեամբ Թիֆլիս էր ժամանել Գանձակի յաջորդ բարեշնորհ Պօղոս վարդապետ Տէր-Մարգարեանը: Օծման նախընթաց օրը, շաբաթ երեկոյ, ժամի 3-ին Թիֆլիզի հայ հոգևորականները փառաւոր հանդէսով նորակառոյց եկեղեցուն մօտիկ գտնուած Չորաբաշի ս. Գէորգ եկեղեցուց տարան սրբալոյս Միւռոնը, որին հետեւում էր ժողովրդեան խուռն բաղմութիւնը, Հասնելով նորակառոյց եկեղեցին, հայ հոգևորականները նախ՝ սկսան երգել սրբոց Վարդանանց զօ-

րավարաց «Նորահրաշ պսակաւոր» հոգեբուխ շարականը, որից յետոյ սկըսուեցաւ Երեկոյեան ժամերգութիւնը և նախատօնակ նաւակատեաց սուրբ եկեղեցւոյ, Երեկոյեան ժամերգութիւնից յետոյ, գիշեր ժամանակ, կատարուեց «Հսկումն» և առաւօտեան ժամերգութիւնը մինչև «Լցաք առաւօտու» մաղթանքը, Հեաւեալ օրը, կիւրակի առաւօտ, ժամի 10-ին սկըսուեցաւ նախ՝ ինն տէրունական պատկերների օծումն և ապա եկեղեցւոյ օծման կարգը, որպիսին հմուտ և անթերի կերպով կատարեց ալեգարգ բարեշնորհ Պօղոս վարդապետն—ներկայութեամբ խուռն բազմութեան: Ս. օծման հանգիսին ներկայ էին և՛ Թիֆլիզի Նահանգապետ Իշխան Շերվաշիճէն, Փոխ-Նահանգապետը, քաղաքագլուխ Իշխան Ն. Երկայնաբազուկ—Արղութեանն, Թիֆլիզի Ոստիկանապետն, այլ և՛ «Բանտային յանձնաժողովի» հայ և՛ օտարազգի պատուաւոր անդամները, եկեղեցւոյ օծումըն վերջացնելուց յետոյ բարեշնորհ Պօղոս վարդապետը բանտի ընդարձակ սրահումը գոհացողական մաղթանք կատարեց Նորին Վայսերական Մեծութեան և Գերդաստանի կենաց համար, և, օրհնելով Իշխան Նահանգապետին և «յանձնաժողովի» անդամոց, վերադարձաւ եկեղեցին, ուր առաջին սուրբ պատարագը մատոյց, ժամի 2՝-ին սուրբ պատարագի արարողութիւնը վերջացնելով, ժողովուրդը կրօնական ջերմեռանդ տրամադրութեամբ ցրուեցաւ: Նորակառոյց եկեղեցւոյ օծման պատճառով առաջին և թէ՛ երկրորդ օրը բանտի մուտքը թուլատրուած էր ուխտաւորների համար: Վերջացնելով մեր տեսած հանգիսի մանրամասն նկարագրութիւնը, վստահանումեմ առջարկել ում հարկ է, որ սոյն նորակառոյց եկեղեցւոյ տօնը անշուշտ նշանակուի ս. Վարդանանց Նահատակութեան տօնի օրն, որպէս միակ համապատասխան օր:

ՊԱՇԱՍՈՒ: